

Medvirkningsrapport

Kommuneplanens samfunnsdel - Høringsperiode 2

Foto: Atle Abelsen

Innhold

Oppsummering.....	3
Samlet oppsummering og vurdering av alle innspill	3
Innledning	4
Interessentanalyse	4
Kommunikasjon.....	5
Digital plan.....	5
Film og bilde	6
Klarspråk	6
Kommunikasjon i flere kanaler	6
Debattmøte.....	6
Beskrivelse av møtet	6
Oppsummering av debatten	7
Medvirkning på ungdomstrinnet.....	7
Beskrivelse av aktiviteten	7
Oppsummering av innspill fra elevene	8
Rådmannens vurdering.....	10
Ungdomsrådet.....	11
Beskrivelse av aktiviteten	11
Oppsummering av innspill fra ungdomsrådet	11
Rådmannens vurdering.....	12
Høringsinnspill fra innbyggere.....	12
Visjon	13
Rådmannens vurdering.....	13
Tilhørighet og fellesskap	14
Bred ungdomssatsing.....	15
Bokvalitet og inkluderende bomiljø	16
Trygg og miljøvennlig transport.....	17
Høringsinnspill fra lag og foreninger	18
Lørenskog Pensjonistuniversitet	18
Lørenskog Idrettsråd	20
Lørenskog husflidslag	21
Lørenskog Senterparti.....	21
Lørenskog Parkinsonforening	22
Gjestebud	22
Beskrivelse av aktiviteten	22
Oppsummering av innspill fra gjestebud	23
Høringsinnspill fra eksterne instanser	24
Oslo og Omland Friluftsråd	24
Goruddalen Miljøforum.....	25
Østmarkas Venner	26
Bane NOR SF	27
Fylkesmannen i Oslo og Viken.....	27
Ruter AS	29
Oslo kommune	29
Viken fylkeskommune	30

Vedlegg	31
Lenker.....	31

Oppsummering

Lørenskog kommune ønsker bred og reell medvirkning i alle planprosesser. I arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel er det derfor kommunisert bredt og gjennomført mange aktiviteter for å skape engasjement og få innspill i høringsperioden. Over 1000 personer har deltatt i medvirkningsaktiviteter. De fleste av disse er elever på ungdomstrinnet som har laget filmer med innspill om visjon og satsingsområder. Videre er det mottatt 50 skriftlige høringsinnspill til planforslaget. 37 av disse er fra enkeltpersoner. Fem lag og foreninger og åtte eksterne høringsinstanser har kommet med skriftlige innspill.

Samlet oppsummering og vurdering av alle innspill

Alle skriftlige innspill og filmer er grundig vurdert. Mange av innspillene gir støtte til foreslått visjon og de fire satsingsområdene. Andre har kritiske synspunkter og forslag til utdyping, språklige forbedringer og justeringer av planforslaget.

Lørenskog – grønn, trygg og mangfoldig er foreslått som visjon og denne får stor støtte både fra innbyggere og eksterne høringsinstanser. Den oppfattes som noe å strekke seg etter i en tid med sterk vekst og mye inn- og utflytting.

Flere eksterne høringsinstanser påpeker behov for et forsterket arbeid for naturmangfold i kommunen. Rådmannen vil vurdere planbehov under gjennomgangen av temaplaner, som del av oppfølgingen av vedtatt samfunnsdel. At naturen skal ha et rikt naturmangfold er nevnt under kommunens visjon.

Det er særlig forhold knyttet til kommunens befolkningsvekst og utbygging folk er kritiske til. Noen uttrykker bekymring for kapasitet på barnehager, skoler, idrettsanlegg og andre tjenestetilbud. Det handler også om at det bygges høyt og tett uten nødvendig grøntarealer i og rundt de nye boområdene. Kapasitet i tjenestetilbudet og gode grøntområder og møteplasser er beskrevet i planforslaget og det er ikke gjort noen endringer i det. Bakgrunn for fortetting, befolkningsvekst og kommunens rolle i styring av utviklingen er beskrevet tydeligere under kapittelet Overordnet arealstrategi. Flere av innspillene tar opp betydningen av trygg ferdsel og minimering av ubehag med støy og støv i utbyggingsområder. Det er et eget kapittel om utbyggingsområder i [Retningslinjer for bokvalitet](#) i Lørenskog, som er til politisk behandling nå i høst.

Det er generelt bred støtte til satsingsområdene. Mange understreker betydningen av bred ungdomssatsing, men en del er spørrende til at ikke barn er inkludert i satsingen. Dette ble også debattert i kommunestyrets behandling av utkast til kommuneplanens samfunnsdel i juni. Rådmannen anbefaler å beholde bred ungdomssatsing, for å synliggjøre at ungdomsgruppen er særlig viktig å fokusere på. Bred ungdomssatsing er imidlertid ikke ment å stå i veien for fortsatt tidlig innsats for barn og unge. Flere ungdomsklubber eller andre møteplasser for ungdom er et behov som både ungdommen selv og andre innbyggere tar opp. Dette behovet er skrevet inn i planforslaget.

Det er stor interesse og støtte for satsing på Tilhørighet og fellesskap, og innspillene viser at innbyggere og nabolag er en viktig ressurs for å utvikle dette.

Det er også generelt høy oppslutning om satsing på Trygg og miljøvennlig transport. Et enda bedre kollektivtilbud er viktig for at folk skal velge mer miljøvennlige reiseformer, det gjelder også gode forbindelser og separate sykkelveier. Flere innbyggere trekker frem betydningen av fremkommelighet med bil for mennesker med funksjonsnedsettelse og eldre og at det er tilstrekkelig med parkeringsplasser for gjester i boområder og ved idrettsanlegg. Flere eksterne høringsinstanser trekker fram regional areal- og transportplan og god stedsutvikling som viktig fundament for trygg og miljøvennlig transport. Disse momentene er beskrevet i planforslaget og er en del av kommunens arbeid for grønn mobilitet. Det er derfor ikke gjort noen endringer eller tilføyelser i planen rundt dette.

Innledning

Kommunestyret vedtok 17. juni å legge forslag til kommuneplanens samfunnsdel på høring med høringsfrist 11. september 2020. Planforslaget ble publisert som en digital plan på www.planenvaar.no. Høringen ble kunngjort på kommunens hjemmeside og Facebook og annonsert i Romerikes Blad. Invitasjon til å delta i høringen ble sendt eksterne høringsinstanser, nærmere 750 lag og foreninger, borettslag, velforeninger, næringsliv og innbyggere som har engasjert seg i tidligere medvirkningsprosesser.

Plan- og bygningsloven har bestemmelser og krav om hvordan en kommuneplan skal jobbes fram. Dette finner vi blant annet i § 11.

Lørenskog kommune ønsker bred og reell medvirkning i alle planprosesser. Innbyggere, næringsliv, lag og foreninger er ressurser som har viktig kunnskap og ofte ønsker å bidra. Deltakelse gir også et bedre resultat og større felles eierskap til kommunens utvikling. Det er derfor gjennomført mange kommunikasjons- og medvirkningsaktiviteter for å skape engasjement, dialog og få innspill om kommuneplanens samfunnsdel i høringsperioden.

Koronapandemien har påvirket medvirkningen i noen grad. Kommunen har erfart at pandemien har gjort det mer utfordrende å samle folk både på grunn av anbefalinger om å holde avstand, antall personer som kan være samlet, fravær på grunn av sykdom og karantene og at folk er forsiktig med å samles og gjøre ting sammen. Samtidig har pandemien vært en anledning til å utforske og ta i bruk digitale medvirkningsmetoder. Et eksempel er digitalt debattmøte som skapte stort engasjement.

Over 1000 personer har deltatt i medvirkningsaktiviteter i høringsperioden. De fleste av disse er elever på ungdomstrinnet som har laget over 200 filmer med innspill om visjon og satsingsområder. Det er videre mottatt 50 skriftlige høringsinnspill til planforslaget fra enkeltpersoner, grupper, lag og foreninger og eksterne høringsinstanser.

I denne rapporten er medvirkningsaktivitetene beskrevet og innspill oppsummert og vurdert.

Interessentanalyse

Kommuneplanens samfunnsdel er viktig for alle fordi den handler om utviklingen av Lørenskog-samfunnet og kommunens tjenester. Alle innbyggere, lag og foreninger, næringsliv og regionale aktører blir berørt av kommuneplanen, kan ha interesse av kommuneplanprosessen og bør inviteres til å delta. Målgruppen er derfor omfattende. Kommunen har en mangfoldig befolkning, og det er viktig at mangfoldet gjenspeiles i deltakelse i arbeidet og utforming av kommuneplanen. Barn og unge og det flerkulturelle miljøet er grupper som tradisjonelt sett i liten grad kommet med sine synspunkter i planprosesser. I kommunikasjon og aktiviteter har man derfor jobbet spesielt med å nå ut til og få innspill fra disse gruppene. Et titalls flerkulturelle miljøer og organisasjoner er kontaktet på telefon og invitert til deltakelse. En ansatt fra kommunen har også deltatt på et møte som Kvinneklubben har holdt.

Kommunikasjon

Et viktig prinsipp i kommunikasjonsarbeidet er at det er lav terskel for å delta og komme med innspill. Kommuneplan er ukjent for mange, og det er et arbeid som bare et mindretall har et forhold til og som ikke automatisk engasjerer. Erfaring fra tidligere kommuneplanprosesser er at mange synes det er vanskelig å forstå hva kommuneplanen og kommuneplanprosessen er. Det er mange faguttrykk i lovverket som er ukjente for folk flest og som kan være vanskelig å forklare på en enkel måte. Disse faktorene gir en høyere terskel for deltakelse. For å redusere disse barrierene er det gjort flere grep.

Digital plan

Det er opprettet en egen digital portal for kommuneplanen på www.planenvaar.no. Dette har vært en dynamisk portal hvor tekst og informasjon er oppdatert gjennom planprosessen. Når kommuneplanen er sluttbehandlet, blir siden oppdatert på nytt slik at det er der man finner gjeldende kommuneplan. Alle versjoner av den digitale planen blir lagret i kommunens arkiv og saksbehandlingssystem. Den digitale portalen inneholder også informasjon om hvordan kommuneplanen har blitt til og har blitt brukt som kanal for dialog og innspill underveis i planprosessen.

Digital plan gjør at informasjon om planen og prosessen er lett tilgjengelig, slik at innbyggere og andre kan holde seg oppdatert når det passer den enkelte best. Digital plan gjør også at man enklere finner informasjon og stoff ut fra individuelle interesser ved hjelp av søkefunksjon og mer intuitiv menyinndeling enn hva papirbasert informasjon gir mulighet til. I tillegg krever digital plan at språk og struktur må være enkelt, intuitivt og visuelt tiltalende, noe som i seg selv bidrar til å øke motivasjonen til å oppsøke informasjon og delta i prosessen.

Film og bilde

Film og bilde i kombinasjon med gode tekster er med på å vekke interesse og motivasjon, både i den digitale planen, i sosiale medier og i skriftlig informasjon. Det er laget flere filmer med humoristisk tone for å motivere til å delta på innbyggermøte og gi innspill. Filmene ble godt mottatt og mange har gitt positiv tilbakemeldinger på dem. [En av filmene](#) er invitasjon til å gi høringsinnspill.

Film og bilde blir også brukt for å dokumentere aktiviteter gjennom prosessen.

Klarspråk

Det har vært en ambisjon om at all kommunikasjon knyttet opp mot planarbeidet skal være lett å forstå for folk flest. Den digitale planen ble oversatt til engelsk i høringsperioden, og oversettelse til flere språk blir vurdert når kommuneplanen er vedtatt.

Kommunikasjon i flere kanaler

Den digitale portalen www.planenvaar.no er valgt som landingssted for informasjon og kommunikasjon. Andre kanaler utfyller og henviser til denne. I forbindelse med høringen er informasjon lagt ut på kommunens Facebook-side og hjemmeside. Til sammen har det vært 11 oppslag om høringen og de ulike medvirkningsaktivitetene som har vært gjennomført i høringsperioden.

Debattmøte

Beskrivelse av møtet

Onsdag 26. august kunne innbyggere og andre følge debatt om kommuneplanen med kommunestyrets gruppeledere. Det var kommunens første innbyggermøte som ble streamet direkte. Møtet var opprinnelig planlagt med både fysisk deltakelse og digitalt, men ble på grunn av økt smittespredning av korona gjennomført heldigitalt.

Hensikten med møtet var at innbyggere og andre skulle få informasjon om planforslaget, høre hva de forskjellige partiene har hatt spesielt fokus på og ha dialog mellom folkevalgte og innbyggere. Et slikt møte bidrar til kunnskap og engasjement rundt kommuneplanen, og ble gjennomført noen uker før høringsfristen for å motivere innbyggere til å engasjere seg og gi skriftlige innspill.

Møtet var annonsert på Facebook i flere oppslag og på kommunens hjemmeside. Invitasjon ble også sendt på epost til alle

lag og foreninger, FAU ved skoler og barnehager, velforeninger, borettslag, innbyggerpanel og de som deltok i første høringsperiode i vinter.

Det ble først holdt korte innledninger om hvordan kommuneplanutvalget har jobbet fram planforslaget og hovedpunkter i forslaget. De folkevalgte debatterte deretter visjon og satsingsområder. Tilhørerne kommenterte og ga innspill i chatten under møtet, og noe av dette ble også bragt inn i debatten. Etter debattmøtet var det mulig å møte de folkevalgte enkeltvis i en digital speed-date.

Seertallet var på nærmere 150 personer under sendingen og over 20 personer var aktive i chatten. Det var to innbyggere som hadde speed-date med til sammen tre folkevalgte.

Kommentarer i chatten ble besvart direkte fra enkelte folkevalgte. Det ble også gitt individuell tilbakemelding etter møtet.

Oppsummering av debatten

Visjonen er foreslått endret fra *Lørenskog – sunn, grønn og mangfoldig* i gjeldende kommuneplan fra 2015 til *Lørenskog – grønn, trygg og mangfoldig*. Bakgrunnen for at «sunn» er erstattet av «trygg» ble belyst, i tillegg til at partier som ønsket å beholde den gjeldende visjonen fikk redegjøre for dette.

De fire satsingsområdene ble debattert, og hvert parti poengterte noen temaer som de var spesielt opptatt av. Innbyggere i chatten hadde kommentarer som gikk direkte på visjon og satsingsområdene, og også konkrete spørsmål om status på spesielle prosjekter eller problemstillinger. De fleste kommentarene i chatten handlet om bokvalitet, bomiljø, utbygging og samferdsel.

Flere hadde også positive kommentarer til denne måten å drive innbyggerdialog på.

Forberedelser og gjennomføring av et slikt møte er tidkrevende og involverer mange aktører. Debatt og dialog med innbyggere på digitale flater åpner for å nå bredere ut, og er noe kommunen ønsker å gjøre mer av. Både folkevalgte og administrasjonen var godt fornøyd med møtet og engasjementet det skapte.

Medvirkning på ungdomstrinnet

Beskrivelse av aktiviteten

Alle 9. og 10. klasser ved ungdomsskolene i Lørenskog kommune jobbet i løpet av en tre-ukersperiode under høringen med å gi innspill til kommuneplanens samfunnsdel. 34 klasser med cirka 800 elever deltok. Dette prosjektet kombinerte demokrati og medborgerskap i fagfornyelsen med kommunens satsing på medvirkning, og er en pilot for utprøving av slike prosjekter.

Første del av prosjektet innebar at elevene skulle gi tilbakemelding på visjonen og satsingsområdene. Gjennom film skulle de vise hvordan det er å være ung i Lørenskog sett i lys av visjonen, og gi tilbakemelding på ett av satsingsområdene. Dette blir fulgt opp av et dialogmøte i oktober hvor noen folkevalgte vil besøke enkelte klasser ved hver skole for å få utdypet ungdommens synspunkter og forslag.

Noen av skolene vil følge opp dette videre med et eget delprosjekt hvor elevene skal konkretisere noen av idéene og forslagene de har kommet med. Dette kan fungere som en ressursbank for både folkevalgte og administrasjon.

Oppgave og praktisk gjennomføring er utformet gjennom et samarbeid mellom Oppvekst og utdanning og Strategi og samfunnsutvikling og skoleledere og lærere fra de fire skolene. Til prosjektets del 1 med høringsinnspill gjennom film, ble det utarbeidet noe felles materiell i en ressursbank. Det ble også laget en [introduksjonsfilm](#) av elever ved Løkenåsen skole som ble vist i alle klasser. Tidsbruk, organisering, involverte fag og vurdering varierte noe fra skole til skole. Prosjektet blir evaluert av lærere og prosjektgruppa for kommuneplanens samfunnsdel. Det ble laget over 200 filmer, og et utvalg av disse er gjort tilgjengelig for folkevalgte som en del av grunnlaget for sluttbehandling av kommuneplanen.

Filmene gir et godt innblikk i hvordan ungdom opplever Lørenskog i dag, hvor de liker å være, hva de setter pris på og hva de ønsker av endringer. Det er særlig satsingen på ungdom og trygg og miljøvennlig transport de gir innspill til. Forhold i nærmiljøet har naturlig nok fokus i en del av filmene, men det er mye som er felles på tvers av skolene.

Flere gir uttrykk for at de har hørt snakk om for eksempel utbygging av Rolvsrud stadion og T-bane til Lørenskog, men at de opplever at det ikke skjer noe og at det er på tide at kommunen gjør noe med det.

Oppsummering av innspill fra elevene

Visjon

Elevene gjenkjenner visjonen i sin hverdag, og har også innspill til hvordan hverdagen kan bli mer i tråd med visjonen. Flere trekker fram at de føler seg trygge i hverdagen og at politi og utekontakt bidrar til det. Samtidig nevner andre at synlig politi kan gi følelse av utrygghet fordi det er signal om at ting ikke er trygt. Mange er opptatt av trygghet i trafikken, og at det er viktig med god belysning, trygge fotgjengeroverganger og egne gang- og sykkelveier for å føle seg trygg. Flere trekker fram at det føles utrygt med overfylte busser under koronapandemien.

Ungdommen setter pris på det grønne, og Rådhusparken og Langvannet nevnes av mange. Å bevare Marka, bruke miljøvennlige byggematerialer og unngå forsøpling er viktig innen temaet «det grønne».

Ungdommen opplever at Lørenskog er mangfoldig ved at det er mye forskjellig å holde på med og at det er alle slags folk i kommunen.

Satsingsområder

Mange har gitt innspill til satsingen på ungdom. Viktige poenger er å ha nok tilgang til og god nok kvalitet på fotballbaner, haller, fridrettsanlegg og andre idretter, samt mulighet for friluftsliv. Basketballbaner nevnes av flere. Skateparken ved Mailand og sykkelbane og andre fasiliteter ved Sørlihavna trekkes fram som positive eksempler. Både Rolvsrud fotballbane og Fjellhamar fotballbane trekkes fram som steder med behov for vedlikehold og økt kapasitet.

Videre er ungdommen opptatt av steder å være hvor du ikke må binde deg til å være fast, men hvor det er et tilbud man kan komme til når man vil. Flere bruker begrepet ungdomsklubb, og noen er eksplisitte på at det bør være både flere ungdomsklubber og at de bør være i nærmiljøet. En sier «Ungdom gidder ikke å gå en halvtime for å henge litt.» Det er positivt med Volt og det som finnes i Lørenskog hus, men de ønsker også flere steder og nærmere der de bor hvor de kan ha «...fri fra hverdagen» og «...sosialisere flere ungdom til et sted å være i stedet for å herje på Metro».

Ungdommen er bevisst på at både idrettsaktiviteter og andre aktiviteter skal koste lite slik at alle har råd til å være med. «Man burde ikke trenge å være rik for å ha det gøy» sies det i en av filmene. Det gis et inntrykk av at noen faller utenfor på grunn av økonomi, og ungdommen er opptatt av at det ikke skal skje og at kommunen bør sørge for at det ikke skjer.

Trygg og miljøvennlig transport er det andre temaet som mange har innspill til. Det handler om kollektivtilbud og at det skal være trygt og sikkert å gå og sykle. Ved Hammer er det flere som nevner at det er et godt kollektivtilbud, men det tar for lang tid og krever flere bytter å komme til og fra Kurland. I tillegg mangler det fotgjengerovergang mellom skolen og busstoppen som oppleves som utrygg blant mange.

Sykkelparkering med mulighet for å låse sykkelene verdsettes, og er viktig for at man skal sykle til både skole og på fritiden. Videre er det flere som etterlyser mulighet for å leie sparkesykler. Det oppleves som et behov både for å komme seg lett rundt, men også som et alternativ for overfylte busser under korona.

Flere trekker fram konflikter mellom gående og syklende, og at disse bør ha egne felter. Spesielt i Fjellhamar-området meldes det om at det er trangt på gang- og sykkelveier og også at det mangler gang- og sykkelveier i boområdene.

Pris på kollektivtransport trekkes også fram fra flere. Man ønsker lavere pris og mener at det vil gjøre at både ungdom og voksne reiser mer kollektivt. Flere sier at kollektivtilbudet er bra, men at det bør være flere el-busser og busser som går på biogass for å redusere utslipp og at man ønsker T-bane til Lørenskog.

Det er noen grupper som tar opp bokvalitet og utbygging i sine innspill, og spesielt fra Løkenåsen skole og Kjenn skole, noe som er naturlig siden det bygges mye i disse områdene. Det handler om at det er stygt i byggeperioden, at det er mye transport og støv og at man må ha et miljøperspektiv ved valg av byggematerialer. Flere tar opp at det må være nok skoler,

barnehager og idrettsanlegg når vi bygger. Det er også flere som kommenterer at det kun bygges blokker, og at det også bør bygges eneboliger og rekkehus. Flere kobler at befolkningsvekst gir økt kriminalitet. Naboskap og gode uteområder trekkes fram som viktig for gode bomiljøer. Som en gruppe sier det: «Selv om du ser rett inn i vinduet til naboen, behøver ikke det bety at du blir kjent med naboen» og «En grønn flekk og en liten hekk teller ikke som grøntareal».

Rådmannens vurdering

Rådmannen er imponert over kvaliteten på det ungdommen har produsert. Kommuneplan, visjon og satsingsområder er ukjente begreper for mange, også voksne. Oppgaven elevene skulle jobbe med var omfattende fordi de først måtte sette seg inn i hva en kommuneplan er, hva som var foreslått i planen, hva de syntes om forslaget, hvilket satsingsområde de ville gi innspill til og til sist hvordan de skulle formidle dette gjennom film. Alt dette skulle skje i en treukersperiode hvor de hadde begrenset tid til å jobbe med prosjektet. Oppgaven er løst ulikt, og det er varierende kvalitet på både form og innhold, men alle filmer gir viktig innblikk i hva ungdom i Lørenskog er opptatt av, hva de setter pris på i sin hverdag og hva de ønsker mer eller mindre av.

Ungdommen er poengtert og reflektert i sine budskap og tydelige i sine formuleringer. Filmene gir en innsikt i ungdommens ønsker og hverdag, på en måte kommunen ikke har fått i tidligere planprosesser.

Innholdet i filmene viser at ungdom slutter opp om visjonen, at det er en bra visjon, at de opplever at visjonen treffer i hverdagen, men også at det er noe å strekke seg etter. Innspillene gir dermed støtte til at visjonen *Lørenskog – grønn, trygg og mangfoldig* er en god visjon for Lørenskog.

Kommuneplanens samfunnsdel er en overordnet plan som skal vise retning. Hva kommunen faktisk skal gjøre for å oppfylle visjonen, blir bestemt av prioriteringer i budsjetter og delplaner. Kommuneplanens samfunnsdel beskriver derfor ikke konkrete tiltak, men det gjør ungdommen i sine innspill. De ønsker flere ungdomsklubber, bedre vedlikeholdte idrettsanlegg, flere fotgjengeroverganger og egne sykkelveier. Disse ønskene støtter oppunder behovet for satsingen på ungdom.

I planforslaget skrives det om bred ungdomssatsing at det skal «...sikre gode ungdomsmiljøer hvor ungdom trives, og med minst mulig kriminalitet, rus og andre problemer. Det skal spesielt arbeides med kriminalitetsforebyggende tiltak. Kommunen skal sørge for lavterskeltilbud for ungdom og tilgang til organiserte og uorganiserte aktiviteter og fritidsaktiviteter, og det skal legges til rette for trygge møteplasser i ungdommens nærmiljøer.» Ungdommens innspill i filmene støtter at dette er viktige og riktige grep som det bør prioriteres ressurser til.

Også når det gjelder satsingsområdet Trygg og miljøvennlig transport gir ungdommens filmer bekreftelse på prioritering av et godt kollektivtilbud, gode forbindelser og flere sykkelveier adskilt fra gående. I planforslaget sies det «Trygge gang- og sykkelveier er viktig for at folk skal velge å sykle og gå. Flere sykkelveier må være adskilt fra fortau slik at gående og folk med nedsatt funksjonsevne kan ferdes trygt. For å bedre tilgjengeligheten kan kommunen etablere flere snarveier og grønne forbindelser.» Ungdommens innspill handler nettopp om dette.

Bokvalitet og inkluderende bomiljø opptar ungdom. De har delvis en annen tilnærming enn andre har gitt uttrykk for i sine høringsinnspill. Utfordringene med støy, tungtrafikk og støv i byggeprosessen er tydeligere enn i innspill fra andre. Ungdommen er opptatt av at det er vanskelig å komme fram for eksempel i området ved Triaden og at det oppleves utrygt. Dette er viktige perspektiver å ta med for kommunen og i kommunens dialog med utbyggere når store og langvarige byggeprosjekter skal planlegges og gjennomføres. Det er et eget kapittel i [Retningslinjer for bokvalitet](#) i Lørenskog, som setter krav til utbyggingsområder. Retningslinjene er til politisk behandling i høst.

I flere filmer etterlyses det flere rekkehus og eneboliger og ikke bare blokker. Rekkehusområder framheves som gode boområder. Det viktig for kommunen at vi bygger boliger i nærheten av buss- og togstasjoner og at vi bygger boliger der det bor folk fra før i stedet for å ta for eksempel dyrket mark. Dette er i tråd med regionale føringer. I planforslaget som var på høring var det skrevet noe om dette, men rådmannen har skrevet mer og tydeligere om dette i samfunnsdelen under Overordnet arealstrategi.

Ungdomsrådet

Beskrivelse av aktiviteten

Ungdomsrådet ble etablert underveis i høringsperioden. Det ble gjennomført et eget møte med ungdomsrådet hvor medlemmene fikk kort informasjon om planforslaget og jobbet i grupper med å gi innspill til visjon og satsingsområder. Ungdomsrådet vil få endelig planforslag til behandling når saken er på vei til behandling i kommunestyret.

Oppsummering av innspill fra ungdomsrådet

Ungdomsrådet ga tilslutning til visjonen og mente at den inneholdt gode punkter. De rettet fokus mot satsingsområdene Bred ungdomssatsing og Trygg og miljøvennlig transport.

Innen Bred ungdomssatsing ga de innspill om at det er viktig med åpne aktivitetstilbud/ ungdomsklubb hvor ungdom kan komme innom når de ønsker uten at det er så fast. Det er viktig at aktivitetstilbud er gratis eller koster lite slik at alle har mulighet til å delta.

De ønsket også et gratis tilbud om hjelp til skolearbeid for de som har utfordringer på skolen. Det ble også meldt ønske og behov for sosiale eventer/festivaler for og med ungdom.

Mer åpenhet om psykisk helse og tilgjengelige tilbud på skole og helsestasjon ble etterspurt. Det ble diskutert at det ikke nødvendigvis innebærer utvidelse av tilbud og åpningstid, men at det er viktig at ungdom vet hva som finnes, at det er tilgjengelig når ungdommen trenger det uten ventetid og at det blir vanlig og normalt å snakke om psykisk helse.

Trygg og miljøvennlig transport opptok ungdomsrådet. De meldte om behov for flere bussavganger ved skolestart og skoleslutt for å unngå venting og fulle busser, som er spesielt uheldig under koronapandemien.

Det ble foreslått at kommunen kunne sponse deler av månedsbillett til ungdom slik at flere ville ta buss på fritiden i stedet for å bli kjørt.

Videre fremhevet ungdomsrådet betydning av fotgjengeroverganger og gode gang- og sykkelveier rundt skoler for at det skal være trygt og unngå konflikter mellom trafikantergrupper. El-sparkesykler og el-sykler ble foreslått for å redusere bilkjøring og trengsel på buss.

Rådmannens vurdering

Ungdomsrådets innspill har mange likhetstrekk med innspillene ungdomsskolene har gitt gjennom filmer. De gir støtte til visjonen, har konkrete innspill til hvordan kommunen kan realisere Trygg og miljøvennlig transport og Bred ungdomssatsing.

Ungdomsrådet får planforslaget til behandling når saken er på vei til kommunestyret.

Høringsinnspill fra innbyggere

Innbyggere kunne gi skriftlige innspill til høringsforslaget via den digitale planen og knappen «Si din mening» som var godt synlig i alle skjermbilder. Lesere som ville si sin mening ble ledet videre til en questback med mulighet til å gi innspill til visjonen, satsingsområdene og annet i tillegg til personalopplysninger.

37 innbyggere har gitt innspill via questback. Aldersfordeling og kjønn hvor dette er oppgitt, er vist nedenfor.

Kjønn	Antall
Kvinner	23
Menn	11
Ukjent	3
Sum	37

Alder	Antall
18-29	1
30-39	11
40-49	11
50-59	6
60-69	3
70-79	4
80 og eldre	1
Sum	37

Noen har gitt korte, stikkordsmessige innspill, men de fleste har gitt lengre innspill om ett eller flere temaer. Innspillene og utsagnene er etter en skjønnsmessig vurdering kategorisert i temaer som i stor grad er samsvarende med satsingsområdene i planforslaget.

Visjon

Lørenskog – grønn, trygg og mangfoldig

Det er flere som støtter visjonen, og sier den er god:

- «En god visjon, hvor grønn er like viktig for de som bor i sentrum av kommunen som de som bor i utkanten.»
- «Ny visjon dekker mer enn den gamle.»
- «Visjonen høres bra ut.»
- «Viktig med sunn kommune-økonomi, unngå høyere gjeldsgrad.»
- «Visjonen er fin, men ikke gå for langt med å bli grønn.»

Andre har kritiske kommentarer, og mener blant annet at visjonen ikke er dekkende for hva som skjer:

- «Visjonen er for generell, Lørenskogs profil er ikke synlig»
- «Det er lite realisme i visjonen, savner konkretisering av hva som skal gjøres for å nå visjonen.»
- «Det er veldig fint med forslaget til visjon, men det er mye som skjer som ikke føles som grønt, trygt eller mangfoldig: Fortetting og byggestøy, mangler arena for friidrett og har miljøer preget av kriminalitet og narkotika.»
- «Visjonen er ord uten forpliktelser, som visjoner flest. Fortettingen er f.eks. grå og ikke grønn.»
- «Den sier "Trygg, grønn og mangfoldig", men alle grønne lunger bygges ned.»
- «Visjonen er fin, men ikke realistisk med så høy vekst og rask utbygging. Hvor er de grønne lungene, plener og parker hvor en kan møtes?»
- «...planen er overfladisk og tar ikke tak i de alvorlige problemene.»

Det er også forslag til justeringer:

- «Grønn og ikke for tettbygd.»
- «Ikke bygg morgendagens slum ved å fortsette mest mulig med høyblokker.»

«Det er for mye fokus på "grønn" og for lite på mangfoldig», skriver innbygger med en funksjonsnedsettelse som gjør det nødvendig å bruke bil for å komme seg rundt. Hun håper at «Lørenskog fortsatt blir tilgjengelig for alle, ikke bare for spreke barnefamilier og ungdom.»

Et par innbyggere gir også innspill til begrepet «Trygg» i visjonen:

- «Trygghet må komme først i visjonen.»
- «Helsefremmende og forebyggende arbeid er viktig for innbyggere.»
- «Trygg betyr bl.a. at innbyggerne skal være trygge på å få de tjenestene de trenger, og det er bra. Slik er det ikke for mennesker med nedsatt funksjonsevne i dag».
- «Savner et satsingsområde om folkehelse. Det må være enkelt å være sunn i Lørenskog, både ift. kosthold og aktivitet»

Rådmannens vurdering

Kommunens visjon gir et bilde av fremtiden vi ønsker å skape. Visjoner er gjerne korte og inspirerende, og sier noe om hva man ønsker å strekke seg etter. Det er summen av satsingsområder og aktiviteter som følger av kommuneplanen og andre planer som skal bidra til realisering av visjonen.

For noen kan visjonen oppfattes som motstridende til den store veksten i Lørenskog. Men med høye ambisjoner kan man se for seg at fremtidig vekst og en urban utvikling kan gå hånd i hånd med en visjon om at Lørenskog, også på lang sikt, skal oppleves som trygt, grønt og mangfoldig. Høringsinnspillene befester betydningen av å bevare gode grøntområder der folk bor. Rekkefølgen på begrepene «grønn, trygg og mangfoldig» er ikke uttrykk for en innbyrdes rangering, og rådmannen anbefaler at visjonen beholdes uendret.

Tilhørighet og fellesskap

Mange har gitt innspill om tilhørighet og fellesskap, med flere forslag som supplerer planforslaget. For eksempel:

«Eldre som bor hjemme bør få invitasjon, bli hentet og tatt med på ting som konserter, kino, bingo etc. som sykehjemsbeboere får tilbud om. Andre kommuner har også ansatte som reiser rundt og informerer om hva de kan få hjelp med (hjelpemidler, matutkjøring, kulturliv) og hva de har av rettigheter. Glade eldre klarer seg da bedre hjemme og holder seg friskere. Det er ikke alle eldre som har pårørende.»

En foreslår å styrke nabolagene for å lykkes med satsingen:

«Det er mange muligheter for å utvikle nabolagene når det gjelder delekultur, aktivitetsgrupper, arbeidsgrupper, urbant landbruk og lignende. Hva man vil satse på bør styres av nabolagene selv, men de har stor nytte av konkret inspirasjon til å se hva som er mulig og hva man har fått til andre steder.»

Det er et innspill som kalles "Samhold i gata", hvor en foreslår en kampanje fra kommunen der de oppfordrer «gata» i nærmiljøet til å ha en samling hvert kvartal.

«Dette kan være langbord i gata med grill, ake-konkurranse, blomsterfest, sommerfest osv. Man kan ta #samholdigata og tagge kommunen på Instagram. Kvartalet som vinner kan få tilskudd som kan brukes til å utvikle området, for eksempel til poststativ, et gateskilt med gjev tekst, tilskudd til lokale lekeplasser, osv.!»

Tilhørighet og fellesskap kan kombineres med å «...få alle i arbeid». På denne måten kan en bruke ledige hender til å gjøre Lørenskog til den reneste kommunen i landet.

En innbygger gir kommunen ros for mye godt arbeid med tilhørighet og fellesskap, særlig med å få innvandrere i arbeid og utdanning.

«Hvis vi alle skal føle oss som lørenskauinger (jf. tidligere ordfører Åge Tovan sin visjon) og føle ansvar for å bo i en god kommune, er det viktig at representanter for de ulike kulturene samsnakker for en felles forståelse for hverandre. Her hadde det vært flott med en dedikert koordinator for integreringsarbeidet.»

En annen ser det på en annen måte. Han foreslår lavere tempo i innvandring, og at man i stedet «bør hjelpe i nærområdet».

En innbygger skriver at tilhørighet og fellesskap er tull, «det får man på jobb og skole».

Rådmannens vurdering

De forslagene som har kommet inn viser at det er stor interesse og støtte for satsing på Tilhørighet og fellesskap, og at det er betydelig potensiale for å styrke dette på ulike måter. Innspillene viser også at tilhørighet og fellesskap utvikles best av innbyggere og nabolag selv, mens kommunen får oppgaven som tilrettelegger.

Bred ungdomssatsing

Bred ungdomssatsing ser ut til å ha høy oppslutning blant innbyggere som har uttalt seg om planen som er sendt på høring, selv om flere mener en må starte med barna.

«Fint at kommunen vil satse på ungdom».

Da må man starte tidlig, og med det menes tidlig innsats i barnehage- og barneskolealder. Kultur- og idrettsarenaer er viktig, men det er også spesielt viktig å satse på foreldreveiledning og tidlig innsats for barn som er utsatt for risiko.

Noen trekker fram kvaliteten i SFO tilbudet, og mener:

«en bør heve kompetansen her, og bygge ut barnehager før boliger».

Bred ungdomssatsing bør være mer enn ulike idretter, for eksempel ulike friluftsliv-/ naturaktiviteter og dataspill i kontrollerte former.

«Lørenskog mangler tilbud til ungdom som ikke driver idrett,» sier noen.

En skriver at ungdomsgjenger gjør offentlige møteplasser (rådhusparken og Lørenskog hus) utrygge på kveldstid og at det bør utvikles flere tilbud til ungdom, blant annet ved å satse enda mer på idretten. Det skrives også at det er flott med idrettsanlegg på Fjellhamar, men at en også bør utvikle et anlegg på Nordlimyra.

«Som psykolog vet jeg at det forebyggende tilbud til barn og unge er veldig bra, mens behandling, boligtilbud og rehabilitering for mennesker med vedvarende psykiske lidelser er svært mangelfullt», formidler en innbygger.

«Mer tilbud til de unge - ta tak i narkotika, gjengvirksomhet og ungdomskriminalitet», uttaler en annen. En er positiv til planen, men ønsker i tillegg en svømmehall, og en annen sier at ungdomssatsing er bra «for de som sliter på skolen».

Endelig er det en som fokuserer på helse, og peker på behovet for å forebygge overvekt og fedme blant barn og unge ved systematisk arbeid i tilknytning til helsestasjon, barnehage og skole.

Rådmannens vurdering

Ungdomssatsing får bred støtte. Innbyggere fortsetter kommunestyrets diskusjon om det er en motsetning mellom bred ungdomssatsing og tidlig innsats for barn og unge. På bakgrunn av høringsinnspillene har rådmannen tydeliggjort at en bred ungdomssatsing er ikke ment å stå i veien for fortsatt tidlig innsats for barn og unge, men at det innebærer en tydeligere prioritering av tiltak for ungdom.

Bokvalitet og inkluderende bomiljø

Mange av innspillene om Bokvalitet og inkluderende bomiljø tar opp samme bekymring som i første høringsrunde:

«For høyt tempo i utbygging, og det bygges for tett. Viktig med tilstrekkelig friareal rundt husene.»

«Ikke fortsett med høye blokker.»

«Det lyttes overhodet ikke til de som er uenig i den vanvittige utbyggingen som i dag foregår i det som for noen få år siden var en vakker og god kommune å bo i. I dag består Lørenskog av gigantiske betongklosser tett i tett, hvor det skal presses inn mest mulig mennesker. Og det fortsetter og fortsetter.»

«Bra at nærhet til grøntområder blir ivaretatt og at godt bomiljø er viktig. Håper det blir endring slik at det ikke bygges flere ghettoområder som nå ved Triaden. Stygge høyblokk uten sol på balkongene, mangel på privatliv når naboen ser rett inn, og mangel på grønne lunger og lekeområder mellom husene.»

«For sent å ta opp (bokvalitet) nå, kommunen har latt utbyggere ødelegge Lørenskog».

«Bokvalitet blir en utfordring da det er mange leiligheter som ligger alt for tett og nesten ikke får sollys.»

«Jeg er svært bekymret for den tette bebyggelsen mange steder nå - her er det stor sannsynlighet for sosiale problemer. De økte problemene med vold, gjenger og gjengopprør er også alarmerende.»

Andre gir gode råd:

«Grønne områder med god plass mellom nye blokker er utrolig viktig! Kommunen bør være i forkant med utbygging av infrastruktur innen nybygg starter.»

«Still høyere krav om kvalitet i boligutbygging, arkitektur og utemiljø.»

«Bedre bokvalitet for barn med nedsatt funksjonsevne, f.eks. lekeplasser.»

Det har også kommet innspill om Marka og andre grønne områder med betydning for bomiljø i et større perspektiv:

«Sikre marka og naturområder, ta vare på skogen i Hanaborgåsen.»

Et annet innspill som kan ha betydning for bomiljøet i Lørenskog gjelder spisestedene:

«Disse bør reflektere kommunens visjon med bl.a. bokvalitet, mangfold, møteplasser og bærekraft. Ikke la store kjeder ta lokalene fra andre småbedrifter som kan løfte Lørenskog.»

Rådmannens vurdering

Bokvalitet og bomiljø et svært viktig område for mange innbyggere i Lørenskog, nettopp fordi veksten skjer raskt, det er mye som forandres og det «skjer noe» i nabolaget til svært mange. Det uttrykkes ikke så sterk uenighet med satsingsområdet i seg selv, eller med hva en ønsker, men det er usikkerhet om muligheter, evne og vilje til å styre utviklingen i ønsket retning. Denne usikkerheten blir ikke borte med nye formuleringer i kommuneplanens samfunnsdel, og rådmannen anbefaler derved ingen endringer.

Det kan settes krav til bokvalitet og bomiljø i kommuneplanens arealdel, områdereuleringsplaner og detaljreguleringsplaner. Kommunen kan gjennom overordnet planlegging bidra til å sikre kvaliteter som nærhet til natur og friluftsområder, arbeidsplasser, sosial infrastruktur osv. I reguleringsplaner kan det settes mer detaljerte krav til utforming og utnyttelse i det enkelte boligprosjektet.

Det er også behov for egne retningslinjer for bokvalitet i Lørenskog. Det er veldig mange andre ting som har med bokvalitet å gjøre og som ikke styres av areal- eller reguleringsplan. Det kan for eksempel være barnehageplass i nærområdet, kollektivtilbud og kulturtilbud.

[Retningslinjer for bokvalitet](#) i Lørenskog er til behandling i Lørenskog kommunestyre. Her er det foreslått retningslinjer for «Kvalitet i småhusområder» og «Kvalitet i utviklingsområder» som blant annet inneholder bestemmelser om tetthet, byrom og bebyggelses-struktur, estetikk, bygningshøyder, uteoppholdsarealer, balkonger, sol, antall boliger og boligtyper og innsyn. Dette kan gi svar på flere av de innspillene som er referert ovenfor. Rådmannen anbefaler derfor ingen endringer.

Trygg og miljøvennlig transport

Alle innspill som kommenterer transport er positive til mer miljøvennlig transport. Et eksempel:

«Bedre kollektivtilbud internt» og «Gode satsingsområder, særlig grønn og miljøvennlig transport.»

Mer tilrettelegging for sykler nevnes av mange, som for eksempel:

«Det som er viktigste innen transport er å få sykkel/gå-veier adskilt fra trafikken og holde dem åpent i vinteren da terskelen for å la bilen stå er noe høyere. Sykkel må kunne oppbevares tryggere flere steder f.eks. skoler, idrettshaller, stasjonen, kjøpesentret.»
«Godt lys på gang og sykkelveier, slik at det oppleves trygt også på kveld og natt.»

Det etterspørres også en bedre merking av sykkelveier, med referanse til Oslo.

Samtidig mener mange at bilen trengs:

«Med tanke på transport. Det er svært ofte hvor «korte» turer ikke lar seg gjennomføre med sykkel», supplert med eksempler som barn og trening, handle matvarer, spredt bosetting og manglende kollektivtilbud.
«Flott med god tilrettelegging til gående, syklende og kollektivt. Så lenge det ikke er på bekostning av tilgang med bil, særlig for mennesker med nedsatt funksjonsevne.»
«Mennesker med særlige behov (funksjonsnedsettelse) trenger tilgang til bil.»
«Det er meget viktig at kommunen bruker alle midler på å gi gode muligheter/gulrot til de som kan greie å reise uten bil og ikke straffe de som allikevel må det. Dvs. ikke innføre reduserte parkeringstilbud eller betaling. Gulrot og ikke pisk»
«Mangler privatbilisme som en mulighet for gamle å ta seg rundt på. Hvordan skal den eldre generasjon som ikke kan gå, sykle eller komme seg frem til kollektivt transportmiddel ferdes?»
«Sørg for at det er tilgjengelig med bil. Trenger flere parkeringsplasser. Kollektivtilbudet er for dårlig. (I alle fall på Fjellhamar, Grønli og Åsen)»

Det er også flere som tar opp lokale og spesifikke tema:

«Tenk nytt. Ha et busstilbud til Losby i helgene! Lag en flytende gangvei på Langvannet? Grønkorridor på tvers av RV 159 må realiseres.»
«Trygt og ferdes i grønne omgivelser. Jeg savner virkelig en gang- og sykkelvei inn til Losby. Når kan dette bli en realitet?»

«Turveier bør ha flere benker for eldre.»

«Bedre parkering ved idrettsanleggene.»

«Trygg skolevei. Barna som bor i Roald Amundsens vei, Åsveien og omegn har en farlig skolevei. Veiene er smale, bratte, det bygges og pusses opp og folk parkerer i grøftekanter over alt. Det finnes ikke fortau de kan gå trygt på.»

De som bor tett ved Nordliveien etterlyser tiltak som kan redusere støy og støv som følge av trafikken på Nordliveien. De frykter at Skårersletta som miljøgate vil øke trafikken på Nordliveien betraktelig, og foreslår 50 km fartsgrense i Nordliveien, og alternativ rute for anleggstrafikk fra Feiring bruk.

Rådmannens vurdering

De innspillene som har kommet til satsingsområdet Miljøvennlig transport viser at dette er et område som engasjerer og oppfattes som viktig og riktig. Samtidig er det mange innspill som formidler at bilen er viktig, også for lokal transport. Behov for parkering ved idrettsanlegg for gjester og kommunale tjenestebiler nevnes også av flere. Målet er likevel at flere skal sykle, gå, ta buss eller tog, og la bilen stå litt oftere. Dette kan bety forandringer for mange, siden det er mange som i dag bruker bilen til lokale reiser. Disse momentene er beskrevet i planforslaget og er en del av kommunens arbeid for grønn mobilitet. Det er derfor ikke gjort noen endringer eller tilføyelser i planen rundt dette.

Høringsinnspill fra lag og foreninger

Det har kommet innspill fra fem ulike lag og foreninger i Lørenskog, og et sammendrag av innspillene presenteres her. Uttalelsene i sin helhet følger som vedlegg.

Lørenskog Pensjonistuniversitet

Lørenskog Pensjonistuniversitet (LPU) har levert et fylldig høringssvar.

LPU skriver at visjonen og omtalen av Lørenskog som en grønn, trygg og mangfoldig kommune er svært generell. «Få ville ha reagert om navnet Lørenskog var byttet ut med navnet på en annen kommune.» LPU mener det er riktig og viktig å legge internasjonale prinsipper til grunn, men at Lørenskogs profil forsvinner i de generelle formuleringene.

LPU uttaler at det å peke ut fire satsingsområder har konsekvenser for andre «områder». De viser til prognoser for de nærmeste årene som viser at den økonomiske veksten vil bremse eller stoppe opp. Med en sterk befolkningsvekst vil dette innebære at begrensede økonomiske midler skal fordeles på flere innbyggere. De er bekymret for at eldre som er avhengige av helse- og omsorgstjenester ikke blir prioritert til fordel for de fire satsingsområdene, og at det vil bli en utfordring å dekke eldres behov for kommunale tjenester.

Med henvisning til at det fortsatt er behov for eldreboliger og sykehjem, samt spesielle tiltak for vanskeligstilte eldre, så mener LPU det er en mangel at samfunnsdelen ikke inneholder konkrete satsingsområder for de eldre i kommunen

LPU peker videre på at det kan føre til en uheldig utvikling for kommunen dersom Lørenskog, som er blant kommunene i landet med den aller høyeste andelen innvandrere, ikke prioriterer innvandrere og/eller integrering.

Når det gjelder Bokvalitet og inkluderende bomiljø, så mener LPU at nye lokale retningslinjer som er varslet bør integreres i kommuneplanen når de er vedtatt.

Trygg og miljøvennlig transport er et viktig satsingsområde, og LPU mener at et bedre kollektivtilbud er en særdeles viktig sak for de eldre siden de har få alternativer.

LPU etterlyser arbeidet med få forlenget T-banen til Lørenskog, og forutsetter at dette fremmes gjennom arealdelen av kommuneplanen.

LPU mener det virker kunstig å satse spesielt på ungdom og samtidig utelate barn. De spør; «hvor går skillet mellom barn og ungdom» og peker på at barnas utvikling og sosiale forhold er grunnleggende for ungdommenes livssituasjon. Satsingsområdet bør derfor endres fra «Bred ungdomssatsing» til «Bred satsing på barn og ungdom».

LPU mener også samfunnsdelen generelt mangler omtale og forslag om hva befolkningen i kommunen kan bidra med og hvilke ressurser den kan stille til disposisjon. Dette gjelder ikke minst for den store andelen eldre.

Med henvisning til den sterke befolkningsveksten påpeker LPU at kommunestyret både har en rett og en plikt til å bestemme den framtidige utviklingen i kommunen, og de mener at dette ikke uttrykkes sterkt nok i foreliggende forslag til kommuneplan.

LPU har også forslag til flere språklige forbedringer av selve teksten.

Rådmannens vurdering

Lørenskog pensjonistuniversitet har levert et fylldig høringssvar som på flere områder understøtter eller forbedrer forslaget til kommuneplanens samfunnsdel, og de viktigste kommenteres kort.

Rådmannen mener kommunens visjon med tilhørende tekst gir et godt bilde av fremtiden vi ønsker å skape. Visjoner er gjerne korte og inspirerende, og sier noe om hva man ønsker å strekke seg etter. Dette kan bidra til at forslaget til visjon oppfattes som generell og overfladisk, og at den er lite konkret. Oppfølgingen av satsingsområder og aktiviteter som følger av kommuneplanen og andre planer, skal bidra til realisering av visjonen.

Det forhold at noe trekkes fram som «satsingsområder» betyr at disse områdene skal vies særlig fokus i årene framover, blant annet som et svar på de utfordringene kommune står overfor. Dette innebærer at noe får forrang med hensyn til oppmerksomhet og ressurser, men det betyr ikke samtidig at alt annet skal prioriteres ned og få mindre ressurser enn i dag. Det skal fortsatt gjøres en helhetlig vurdering og prioritering i de årlige budsjetter og handlingsplaner. Den oppmerksomhet og ressursene som for eksempel gis de eldre i

kommunen vil være forankret i behov og tiltak som blant annet blir vurdert ved rullering av kommunens boligplan, helse- og omsorgsplan og arbeidet med aldersvennlig samfunn.

Det er positivt at LPU støtter en sterkere satsing på miljøvennlig transport, understreker betydningen av bokvalitet, supplerer fokus på frivillighet og hva de eldre kan bidra med i lokalsamfunnet og understreker kommunestyrets handlingsrom og mandat for å styre kommunens utvikling.

LPU reiser spørsmålet om det er fornuftig å skille mellom barn og ungdom ved å ha bred ungdomssatsing. Rådmannen har tydeliggjort i planforslaget at en bred ungdomssatsing er ikke ment å stå i veien for fortsatt tidlig innsats for barn og unge.

Godt integreringsarbeid og gode muligheter for alle er en viktig forutsetning og del av satsingsområdene tilhørighet og fellesskap samt bred ungdomssatsing.

Rådmannen setter pris på forslagene om språklige forbedringer av dokumentet, og har i stor grad innarbeidet forslagene fra LPU.

Lørenskog Idrettsråd

Lørenskog Idrettsråd representerer alle innen organisert idrett i Lørenskog. De ser at tidligere innspill i prosessen til en viss grad er tatt hensyn til og at idretten har fått litt mer plass.

De viser til befolkningsveksten, og uttrykker at behovet for arealer for fritidsaktiviteter og organisert idrett øker i takt med denne. «Dette må tas med som et tydelig styringssignal i planen».

Den organiserte idretten har en viktig rolle innen flere av satsingsområdene:

De skriver blant annet at den organiserte idretten vil «kunne være en viktig bidragsyter i forhold til å bygge opp under «Tilhørighet og fellesskap», hvis kommunen legger forholdene til rette for idrettens aktiviteter og deres arbeid som frivillige.

Idretten er også en viktig bidragsyter til en «Bred ungdomssatsing». For å lykkes med dette «kreves nok areal og at gratisprinsippet videreføres slik at flest mulig kan delta uavhengig av egen økonomisk situasjon».

Idretten kan også bidra til Trygg og miljøvennlig transport og redusere bilkjøringen, hvis det etableres et godt kollektivt transporttilbud i Lørenskog som kan benyttes for å komme til/fra idrettsanleggene. Det må samtidig legges til rette for parkering for besøkende og de som ikke kan benytte kollektivtransport.

Idrettsrådet synes samfunnsdelen av kommuneplanen kan være enda tydeligere i sine føringer for tilrettelegging av idrettsanlegg.

Rådmannens vurdering

Høringsuttalelsen fra Lørenskog Idrettsråd understøtter visjon og satsingsområder i planen på en god måte, og idrettsrådet anser seg som en betydelig aktør i arbeidet med å realisere flere av satsingsområdene i kommuneplanen.

Rådet tar opp behovet for økt areal til idretten, og dette samsvarer med planens påpekning av det er økt press på idrettsanlegg. Kommunens arbeid for utbygging og tilrettelegging av idrettsanlegg fremkommer av [kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv](#).

Lørenskog husflidslag

Lørenskog husflidslag poengterer betydningen av at FNs bærekraftsmål om ansvarlig forbruk og produksjon vektlegges i kommuneplanen. De savner en vektlegging av dette målet i planen og hvilken rolle kommunen og innbyggerne bør ha. De foreslår at tema som gjenbruk, reparasjon og miljøvennlige håndverkstradisjoner kan være temaer i alle utdanningsnivå og for eksempel i ungdomsaktiviteter som ungdomsklubber. De foreslår videre å gi støtte til virksomheter som reparerer og gjenbraker produkter.

Lørenskog husflidslag støtter verdien av å bevare kulturminner og betydningen av kulturminner for å skape tilhørighet og opplevelser. For å lykkes i dette påpeker de at det må settes av nok midler til vedlikehold av kulturminner som for eksempel Skårer gård.

Rådmannens vurdering

FNs bærekraftsmål er lagt til grunn for planforslaget, men noen av målene er framhevet tydeligere enn andre fordi de er spesielt relevante og aktuelle for Lørenskog kommune. Bærekraftsmålet om ansvarlig forbruk og produksjon er spesielt nevnt under satsingsområdet Bokvalitet og inkluderende bomiljø. Rådmannen setter pris på konkrete forslag til hvordan det kan jobbes med dette i utdanningsløpet og som en del av ungdomssatsing, og gjør oppmerksom på at kommunestyret har vedtatt at Lørenskog skal bli en klimanøytralt drevet kommune. Lørenskog har også opprettet en miljø- og bærekraftspris. Rådmannen har notert innspillet om betydningen av å ta vare på viktige kulturminner i kommunen.

Lørenskog Senterparti

Lørenskog Senterparti har levert en uttalelse med konkrete punkter knyttet til befolkningsvekst, bokvalitet og bomiljø og sykkelveier. De har oppsummert sine innspill i punktene nedenfor. Disse er ytterligere beskrevet og konkretisert i høringsuttalelsen.

«Lørenskog Senterparti ønsker:

- å bremse befolkningsveksten
- at Lørenskog skal ta i bruk Oslo kommunes utearealnrm for fellesareal
- at blokkleiligheter skal bygges med omtanke for dem som skal bo der, herunder ha balkonger med ettermiddag- og kveldssol og mulighet for litt privatliv
- å få på plass regler som ivaretar bokvalitet for dagens huseiere ved eplehage-utbygging
- at kommunen skal prioritere arbeidet med å utrede trygge sykkelveier i kommunen»

Senterpartiet fremmet flere forslag som omhandlet befolkningsvekst, bomiljø, arealnormer, fortetting og sykkelveier da kommunestyret behandlet forslag til kommuneplan i sitt møte 17. juni 2020. Disse ble ikke vedtatt.

Rådmannens vurdering

Befolkningsprognosen som er lagt til grunn i kommuneplanen, er basert på boligbygging og erfaringstall fra SSB. I www.planenvaar.no under menyvalget Utviklingstrekk og Vekst og demografi er dette beskrevet nærmere: «I dag er i overkant at 2000 nye boliger under

oppføring. Disse er forventet innflyttingsklare innen fire år. I tillegg er det regulert ytterligere 2500 boliger. Når disse tas i bruk er avhengig av utbyggers prioriteringer som igjen styres av boligetterterspørsel og økonomiske konjunkturer. Kommunen har få virkemidler for å styre utbyggingen av allerede vedtatte planer.

Boligbyggingen og dermed befolkningsveksten kan i større grad styres ved å gjøre bevisste valg i framtidig planarbeid. Dette kan gjøres ved å legge føringer og prioriteringer i kommuneplanens arealdel, ved å stille krav til områdeplan og rekkefølgebestemmelser i kommuneplaner og reguleringsplaner. Resultatet av en slik styring vil vi først se når planene realiseres».

Å bremse befolkningsveksten kan først og fremst gjøres ved behandling av framtidige reguleringsplaner eller i kommuneplanens arealdel. Når det gjelder krav til utearealer, leilighetsstørrelse, solforhold med mer, gjør rådmannen oppmerksom på at en [sak om bokvalitet](#) er satt opp til behandling i kommunestyrets møte i oktober. Det er per nå ikke tatt stilling til om kommuneplanens arealdel skal revideres eller ikke.

Lørenskog Parkinsonforening

Lørenskog Parkinsonforening understreker betydningen av spesialisert kompetanse i sykehjem for å kunne gi Parkinsonrammede et godt helsetilbud. Parkinsonrammede er ofte yngre enn gjennomsnittlige sykehjemsbeboere. Parkinsonsymptomer er uforutsigbare og varierer ofte mye i løpet av et døgn. Det er derfor viktig med investering i kompetanseheving, kunnskapsbasert oppfølging og tverrfaglig behandling av mennesker med Parkinson sykdom.

Rådmannens vurdering

Kompetansebygging er en av hovedstrategiene i Lørenskogs helse- og omsorgsplan. Relevant, oppdatert, kunnskapsbasert kompetanse er viktig for å kunne gi alle sykdomsgrupper et godt helsetilbud både i og utenfor sykehjem. Kommunens sektor for helse, omsorg og mestring har en egen opplæringsplan med en rekke tiltak som er relevante for god oppfølging av innbyggere med behov for helsehjelp, herunder Parkinsonrammede. Helse- og omsorgsplanen ble vedtatt i 2015, men er under revidering og planlegges lagt fram for politisk behandling vinteren 2020/2021.

Gjestebud

Beskrivelse av aktiviteten

Gjestebud er et uformelt diskusjonstreff arrangert av engasjerte innbyggere; et slags kaffeslabberas eller vennetreff. Det kan være hjemme hos noen, på kafé eller utendørs. Lag, foreninger og næringsliv kan også ha gjestebud. Poenget er at noen innbyggere møtes for å snakke om og gi tilbakemelding på noe kommunen ønsker innspill om. Gjestebud er en måte å drive medvirkning, som for mange kan passe bedre enn for eksempel innbyggermøter og spørreundersøkelser.

Lørenskog kommune ønsket å prøve ut gjestebud som medvirkningsaktivitet under høringsperioden. Arrangører for gjestebud ble rekruttert gjennom film på kommunens Facebook-side, hjemmeside, epost til lag og foreninger og innbyggerpanel. I tillegg ble et titalls flerkulturelle miljøer kontaktet per telefon for å informere om høringen og ulike måter å medvirke på.

Det ble utarbeidet veiledning til de som ønsket å ha gjestebud og skjema for oppsummering. Det var 8 innbyggere eller foreninger som ønsket å ha gjestebud, og det var dialog med dem flere ganger i høringsperioden. Flere fikk ikke gjennomført gjestebud, blant annet fordi korona gjorde det vanskelig å samle folk. Tyrkisk kulturforening, Kvinneklubben og en privatperson gjennomførte gjestebud og hadde til sammen 17 deltakere fra 17 år til «besteforeldre».

Oppsummering av innspill fra gjestebud

Tyrkisk kulturforening ga innspill til visjonen om at kommunen er mangfoldig, men kan forbedres med å hente byen til Lørenskog ved flere utenlandske filmer eller restauranter. De uttrykte bekymring for inntrykk av høyt narkotikamisbruk blant ungdom og økt kriminalitet som følge av at ungdom kjeder seg i hverdagen. De uttrykte videre ønske om å bevare den fine naturen og ikke bygge særlig mer.

Til satsingsområdene ga de innspill til bred ungdomssatsing om betydningen av billige/gratis kultur- og idrettstilbud slik at alle har mulighet til å delta. Videre at det er baner og rom for ikke-organisert som for eksempel ledig tid på gode fotballbaner. De hadde også innspill til opptaksreglene for videregående skole. Dette er utenfor kommunens ansvarsområde.

Kvinneklubben hadde deltakere fra ulike opprinnelsesland og meldte at de stort sett føler god tilhørighet i sine bomiljø, men at det kan være vanskelig å få kontakt med naboer og at det bør være flere muligheter for at norske familier og familier fra andre kulturer kan møtes og for eksempel lage mat sammen. Det var også ønske om steder å møtes med de samme over tid for å knytte relasjoner og vennskap, samt at det arrangeres turer utenfor kommunen.

De ga tilbakemelding om at de synes det bygges for tett og for høyt og at høye boligpriser er en utfordring, spesielt for unge.

Transporttilbudet oppleves som godt.

De etterlyste flere rimelige tilbud innen idrett og kultur, flere fritidsklubber og leksehjelp.

En fra Innbyggerpanelet hadde gjestebud og mange konkrete innspill til planforslaget. Deltagerne ga positiv tilbakemelding til visjonen og at man «kan være stolt av å bo i en kommune med denne visjonen». De påpekte behov for presisering av å bevare både grøntområder og dyrket mark.

Grappa poengterte behov for lokale møteplasser og at møteplasser må fungere for ulike grupper samtidig. Videre ga de innspill om at det er viktig å få på plass fysisk og sosial infrastruktur for å møte befolkningsveksten. Det er viktig å stille krav til utbygger tidlig i utbyggingsprosjekter, tilrettelegge for førstegangskjøpere og tilby ulike leilighetsstørrelser og ha nok grøntområder i de nye boområdene.

Grappa støtter Bred ungdomssatsing, men at det bør presiseres hvorfor det er særlig fokus på ungdom og ikke barn og ungdom. De påpeker behov for tilbud utenfor de organiserte tilbudene og at ungdommen selv må være med å utvikle dette og tale sin sak.

Til satsingen på Trygg og miljøvennlig transport, ønsker de et bedre og mer fleksibelt kollektivtilbud innad i kommunen og tiltak som fremmer miljøvennlige transportmidler.

Grappa har også innspill på betydningen av at kommunen kommuniserer godt og når ut til hele befolkningen, også de som ikke er digitale.

Rådmannens vurdering

Innspillene fra gjestebudene viser at visjonen oppleves som god og passer kommunen. Gjestebudene gir støtte til flere av satsingsområdene i planforslaget. Det gir støtte til satsing på ungdom og betydningen av godt naboskap, gode uterom og kvalitet i fortetting og viktigheten av et godt kollektivtilbud trekkes fram som viktige premisser for en god utvikling av Lørenskog.

I teksten om bred ungdomssatsing er det presisert at en bred ungdomssatsing ikke er ment å stå i veien for fortsatt tidlig innsats for barn og unge. Rådmannen takker for forslag til språklige forbedringer, og har innarbeidet noen av disse.

Høringsinnspill fra eksterne instanser

Åtte eksterne instanser har svart på kommunens høringsbrev. Tre av disse er frivillige organisasjoner, mens de resterende fem er offentlige instanser. Sammendrag av innspillene presenteres her. Uttalelsene i sin helhet følger som vedlegg.

Oslo og Omland Friluftsråd

Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) er paraplyorganisasjon for 14 medlemskommuner, deriblant Lørenskog kommune og 43 medlemsorganisasjoner i Oslo og Viken. Rådet har som hovedformål å ivareta natur og friluftsliv i regionen. OOF har flere forslag til forbedringer av samfunnsdelen:

- «Aktivitet» foreslås tatt inn som en del av visjonen, slik at visjonen endres til Lørenskog – grønn, trygg, aktiv og mangfoldig.
- Bevaring av naturmangfoldet må synliggjøres bedre. Under visjonen tema «grønn» bør det til slutt i setningen «Det skal være en målrettet innsats for ren luft, ren jord, rent vann» legges til «og for bevaring av naturmangfoldet.». OOF anbefaler at Lørenskog utarbeider en kommunedelplan for naturmangfold i tråd med stortingsmelding Natur for livet.
- Forbedring av kommunens hjemmesider vil styrke medvirkningen.
- OOF er opptatt av deltagelse og er godt fornøyd med formuleringen om at «Alle innbyggere skal ha mulighet til å bidra og oppleve mestring». Det må tilbys opplæring i friluftsliv og andre inkluderende aktiviteter. Det frivillige arbeidet er viktig og må styrkes med blant annet driftsstøtte.
- OOF er positiv til satsingsområdet Bokkvalitet og inkluderende bomiljø. Det foreslås en utdyping av prioriteringen «Gode utearealer» til «Gode utearealer med grønne lunger, friluftslivs-/aktivitetsområder og turveier som knytter boligområdene sammen med Marka og andre større friluftslivsområder».

- Målbare parametere, som «250 meter til nærmeste turvei, og 500 meter til nærmeste friluftslivsområde», er viktig for å nå målene i planen.
- Under satsingsområdet Bred ungdomssatsing må *friluftsliv* inn som en prioritering.
- Under satsingsområdet Trygg og miljøvennlig transport foreslår vi å endre den første prioriteringen til: «Et trygt og tett nettverk av gode turveier, snarveier, gang- og sykkelveier».

Rådmannens vurdering

- Rådmannen er av den oppfatning at ordet «aktivitet» er ivarettatt under utdypingen av visjonen, ved at «rekreasjon» er omtalt under temaet «grønn» og «trygg ferdsel og aktivitet» er nevnt under temaet «trygg».
- For å synliggjøre bevaring av naturmangfoldet bedre, anbefaler rådmannen at tekst om at kommunen skal ha en målrettet innsats for bevaring av naturmangfoldet inkluderes under visjonens tema «grønn» der bærekraftig utvikling står omtalt.
- Videre anbefaler OOF at Lørenskog utarbeider en kommunedelplan for naturmangfold slik Stortingsmelding nr. 14, «Natur for livet - Norsk handlingsplan for naturmangfold», anbefaler. Rådmannen kjenner til at flere kommuner i Viken allerede har utarbeidet en slik plan, og Lørenskog vil vurdere dette under gjennomgangen av temaplaner, som del av oppfølgingen av vedtatt samfunnsdel.
- Rådmannen tar med seg rådet fra OOF om å forbedre kommunens hjemmesider som ledd i god medvirkning.
- Rådet om å tilby opplæring i friluftsliv og andre inkluderende aktiviteter, samt driftsstøtte, tas med i arbeidet med å følge opp satsingsområdet Tilhørighet og fellesskap.
- OOFs forslag om å utdype satsingsområdet Bokvalitet og inkluderende bomiljø med «Gode utearealer med grønne lunger, friluftslivs-/aktivitetsområder og turveier som knytter boligområdene sammen med Marka og andre større friluftslivsområder», anbefaler rådmannen å inkludere i teksten under de fire kulepunktene.
- OOFs forslag om målbare parametere vurderes ved revidering av kommuneplanens arealdel.
- Rådmannen støtter OOFs forslag om å inkludere friluftsliv under satsingsområdet Bred ungdomssatsing, da friluftsliv er viktig for ungdoms helse og som aktivitet.
- Rådmannen mener det er et godt forslag og god presisering å endre den første prioriteringen under satsingsområdet Trygg og miljøvennlig transport til «Et trygt og tett nettverk av gode turveier, snarveier, gang- og sykkelveier».

Groruddalen Miljøforum

Groruddalen Miljøforum (GM) velger å uttale seg om Lørenskogs kommuneplan, fordi kommunen er i rask utvikling med grense til bydelene Stovner og Alna i Groruddalen, og det er viktig med et regionalt perspektiv i den felles by- og næringsutviklingen. GM har flere innspill:

- Arealbruken i Lørenskog må ses i sammenheng med mulige kollektivløsninger som T-bane, tog og buss. GM bemerker at dagens utbygging i Lørenskog sentrumsområde ikke ser ut til å være samordnet med en tilhørende kollektivdekning. Satsing på grønn mobilitet på tvers av kommunegrenser er av stor betydning
- Karihaugen/Visperud er viktige utviklingsområder som bør ha felles fremdrift for best mulig å sikre en helhetlig utvikling på tvers av kommunegrensen. Ved etablering av sykkelveiforbindelsen fra Karihaugen er det naturlig at denne sammenkobles med tilsvarende sykkelveibygging i Lørenskog. Ellingsrudelva er flomutsatt på begge sider,

og det tilsier felles innsats for å løse utfordringene. Oslo og Lørenskogs felles markagrense må respekteres i den videre by- og næringsutviklingen.

Rådmannens vurdering

- Rådmannen er enig i at satsing på grønn mobilitet på tvers av kommunegrenser er viktig. Dette blir ivare tatt gjennom arbeidet med Lørenskogs plan for grønn mobilitet, gjennom oppfølgingen av satsingsområdet Trygg og miljøvennlig transport og gjennom helhetlig planer for blant annet Visperud og Lørenskog stasjonsområde.
- Kommunene Lørenskog og Oslo er i dialog for å koordinere planarbeidet på Karihaugen og Visperud. Sykkelveiforbindelser, Ellingsrudelva og Marka er temaer som vil inngå i dette arbeidet.

Østmarkas Venner

Østmarkas Venner (ØV) har som formål å bidra til å bevare Østmarka som natur- og friluftsområde, og uttaler seg kun om den delen av planen som angår Østmarka. ØV er fornøyd med at Lørenskog kommune skal sikre Marka og andre naturområder i arealstrategier og arealforvaltning, og at det vektlegges at naturen skal ha et rikt mangfold og være til glede for både dagens og morgendagens innbyggere.

ØV anmoder om at det:

- Planen blir enda tydeligere på å gjenspeile budskapet til FNs naturpanel om at truslene mot naturmangfoldet er like viktige som klimautfordringene.
- Gis føringer for skogforvaltningen i Østmarka hvor det biologiske mangfoldet og skogen som økosystem gis bedre beskyttelse.
- Det utarbeides en egen kommunedelplan/temaplan for naturmangfold.
- Det tas grep for å bidra til at privat skog blir tilbudt for vern i tilknytning til nasjonalparken i Østmarka.
- Det legges følgende føring for tilrettelegging i Østmarka i kommuneplanens arealdel:
 - «Ved planlegging og rehabilitering av ferdselstraseer, herunder vurdering av plassering i terrenget, bredde og dekke, skal hensynet til det uorganiserte friluftslivet, vern av naturverdier, landskapskvaliteter og kulturminner veie tyngst.»

Rådmannens vurdering

Tapet av naturmangfold er nevnt som en utfordring under kapittelet Utviklingstrekk og under visjonen, men er som ØV påpeker i mindre grad nevnt under satsingsområdene.

- Rådmannen foreslår at bevaring av naturmangfoldet synliggjøres bedre under visjonens tema «mangfold».
- Rådmannen mener eksisterende føringer for skogforvaltningen sikrer flerbrukshensynet av Østmarka. Skogbruket i Marka er underlagt føringene i markaforskriften, som blant annet stiller større krav til naturmiljø- og friluftsverdier ved skogforvaltning. Alle godkjente hogstmeldinger er også vurdert etter Naturmangfoldloven. Skogbruksnæringslivet har selv innført sertifiseringsordninger, for å sikre at viktige naturverdier blir ivare tatt. Skogbruket som næring er avhengig av bærekraftig forvaltning av sitt ressursgrunnlag, for at skogen fremdeles blir en viktig ressurs i fremtiden. Dagens skogforvaltning med markaforskriften sikrer både næringsgrunnlaget for gård- og skogeiere i Lørenskog, og bevaring av naturmangfoldet og friluftsliv.

- Om Lørenskog kommune skal utarbeide en kommunedelplan/temaplan for naturmangfold, vil bli vurdert under gjennomgangen av temaplaner, som del av oppfølgingen av vedtatt samfunnsdel.
- Kommunen jobber kontinuerlig med frivillig vern i forbindelse med innkommende hogstplaner. Kommunen bidrar sammen med skognæringen med gode anbefalinger om frivillig vern. Hogst innenfor Marka behandles etter markaforskriften, som innebærer at kommunen ved landbrukskontoret befarer alle områder før hogst. På områder med gode miljøverdier blir det vurdert om frivillig vern er aktuelt. Fylkesmannen vurderer om vernet er aktuelt der grunneier er positiv til frivillig vern.
- ØV sitt forslag om føring for tilrettelegging i Østmarka, er som ØV selv påpeker et innspill til kommuneplanens arealdel. Om arealdelen skal revideres skal kommunestyret først ta stilling til etter at samfunnsdelen er vedtatt.

Bane NOR SF

Bane NOR har ansvaret for den nasjonale jernbaneinfrastrukturen inkludert utvikling av jernbaneeiendom.

- Bane NOR er av den oppfatning at kommuneplanens samfunnsdel har en tydelig oppbygging. Videre skriver de at det er positivt at kommunen peker ut de områdene der det er utfordringer samt redegjør for håndtering av disse utvalgte satsingsområdene. Det er spesielt viktig at det lages en god kobling mellom samfunnsdelen og arealdelen av kommuneplanen. Arealstrategien er her et viktig verktøy for kommunen.

Rådmannens vurdering

- Rådmannen er enig i Bane NOR sin kommentar om at arealstrategien er et viktig verktøy, og kan bidra til en god kobling mellom samfunnsdelen og arealdelen.

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Fylkesmannen i Oslo og Viken synes høringsdokumentet fremstår som en god og tydelig samfunnsdel, og ser svært positivt på at FNs bærekraftsmål skal ligge til grunn for all planleggingen i Lørenskog kommune. Fylkesmannen er positiv til at arealstrategien videreføres. Lørenskogs tett avgrensede byggesone gir stort potensiale for satsingsområdet Trygg og miljøvennlig transport.

- Fylkesmannen er positiv til at Marka og andre naturområder skal sikres gjennom arealstrategier og arealforvaltning, men påpeker at et godt kunnskapsgrunnlag er avgjørende for å kunne ivareta naturmangfold og sammenhengende natur- og kulturlandskap i forbindelse med arealplanlegging. Kommunen kunne med fordel vurdert behovet for ytterligere kartlegging av naturmangfold i kommunen.
- De merker seg at målrettet innsats for rent vann er nevnt under visjonen og ber kommunen vurdere å omtale arbeidet for rent vann og vannmiljø også under satsingsområdene. Fylkesmannen viser til vannforskriften som sier at tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse og forbedres med sikte på at vannforekomstene skal som minimum ha god økologisk og god kjemisk tilstand, og anbefaler at samfunnsdelen sier noe om hvordan den regionale vannforvaltningsplanen skal følges opp. Videre anbefaler de at de viktigste overordnede strategiene og prinsippene for en god lokal overvannshåndtering tas inn i samfunnsdelen.
- Fylkesmannen minner om at avløpsinfrastrukturen må ha kapasitet til å ta imot økte tilførsler før oppføring av ny bebyggelse og industri, og at Lørenskog kommune må ta

hensyn til at Nedre Romerike avløpsrenseanlegg (NRA) sin kapasitet for å ta imot og rense avløpsvannet allerede er overskredet.

- I tilknytning til temaet folkehelse, påpeker fylkesmannen at boligstruktur og møteplasser som kobler generasjoner og ulike sosiale lag sammen, kan være av stor betydning. Den store befolkningsveksten og økning i antall eldre vil legge et betydelig press på kommunens tjenesteapparat og infrastruktur, og fylkesmannen minner om at det er viktig å ha med dette i økonomi- og planarbeidet. Kommunens fokus på samarbeid mellom ulike aktører støttes av fylkesmannen som nødvendig for å sikre forsvarlige og likeverdige velferdstjenester.
- I tilknytning til temaet landbruk, minner fylkesmannen om kommunens ansvar og de nasjonale føringene for jordvern, matproduksjon, kulturlandskap og landbruksnæringer. Kommunen oppfordres til å sette nullvisjon for jordvern, og synliggjøre viktige samfunnsbidrag og klimatiltak knyttet til landbruket ytterligere. Landbruket har en viktig rolle i klimautfordringene, som leverandør av tre som byggemateriale, bioenergi, gjennom karbonbinding i skog og jord, flomdemping og klimatilpasning. Landbruket er også viktig for å bidra til grønn omstilling i samfunnet.

Rådmannens vurdering

- Rådmannen er enig med fylkesmannen (FM) om at kommunen med fordel kunne vurdert behovet for ytterligere kartlegging av naturmangfold i kommunen, og anbefaler at en slik kartlegging gjøres i tilknytning til vurderingen av behovet for en kommunedelplan/temaplan for naturmangfold.
- Rådmannen mener FMs innspill knyttet til rent vann og vannmiljø er godt ivaretatt i planer som er underlagt kommuneplanen, slik som Strategi for overvann og vassdrag 2017-2026. Denne temaplanen/strategien ble vedtatt i 2017 og omfatter prinsippene for en god lokal overvannshåndtering.
- FMs innspill om at avløpsinfrastrukturen må ha kapasitet til å ta imot økte tilførsler før oppføring av ny bebyggelse og industri, tas til etterretning. 70% av vannet som befinner seg i avløpsledningene i Lørenskog er fremmedvann. Fremmedvann er vann som ikke skal være i avløpsledningene. Eksempler på dette er bekkevann, grunnvann, og lekkasje fra en vannledning som renner inn i avløpsnettet. Dette betyr at 70% av kloakkledningene er fylt opp med vann som ikke skal være der og som tar kapasitet i ledningene og på renseanlegget til NRA. I temaplanen *Hovedplan for vann, avløp og vannmiljø* (KS-sak 012/20) er det derfor satt tydelige mål for utskifting av kommunens ledningsnett, noe som også vil frigjøre kapasitet for utbyggingsområder og som vil frigjøre kapasitet hos NRA.
- Rådmannen tar til etterretning FMs gode innspill tilknyttet folkehelse. Alle satsingsområdene har innslag av arbeidsområder knyttet til folkehelse. For eksempel det FM tar opp om boligstruktur og møteplasser som kobler generasjoner og ulike sosiale lag sammen, er omtalt under satsingsområdet Bokvalitet og inkluderende bomiljø, der det står at «Møteplasser, grøntområder og utearealer er verdifullt i alle boområder, det forenkler nabokontakt og skaper sosialt lim.»
- FMs oppfordring om nullvisjon for jordvern er etter rådmannens vurdering delvis ivaretatt gjennom Lørenskogs overordnede arealstrategi som gir føringer for arealutviklingen og har definert en avgrenset byggesone. Men vern av jordsmonn som begrenset ressurs og potensielt matproduserende areal, er også viktig i utbyggingsområder. Under visjonen anbefaler derfor rådmannen at det tilføyes at «jordsmonn er en begrenset ressurs som skal sikres i kommunen slik at matproduksjonen øker i takt med befolkningsveksten». Når det gjelder FMs kommentar om landbrukets viktige samfunnsbidrag og rolle i klimautfordringene, anmoder

rådmannen at dette synliggjøres under visjonen ved å legge til setningene: «Grønne næringer er viktige partnere for kommunens bevaring av skog, natur og kulturlandskap, og for å oppnå klimamål. Landbruket har en viktig rolle i klimautfordringene, som leverandør av tre som byggemateriale, bioenergi, gjennom karbonbinding i skog og jord, flomdemping og klimatilpasning. Landbruket er viktig for å bidra til grønn omstilling i samfunnet.»

Ruter AS

- Ruter viser til Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus og målet om at persontransportveksten skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange. Et viktig virkemiddel for å få dette til er å lokalisere trafikkskapende aktiviteter som boliger og arbeidsplasser til steder som har eller kan få et godt kollektivtilbud, og å jobbe med framkommeligheten for kollektivtrafikk inn mot disse stedene.
- God framkommelighet bidrar til kort og forutsigbar reisetid. Ruter mener et ledd i å legge til rette for god framkommelighet er å få ned bilbruken, og at dette eksempelvis kan gjøres gjennom at kommunen har en restriktiv parkeringspolitikk. Dette bør framkomme som et viktig punkt under satsingsområdet Trygg og miljøvennlig transport.
- Ruter påpeker at for å utvikle busstilbudet internt i kommunen og for driften av kollektivtrafikken, er det avgjørende med lokal tilgang til bussanlegg med tilhørende servicefasiliteter.

Rådmannens vurdering

- Temaplanen Plan for grønn mobilitet ivaretar mye av det Ruter gir innspill på. Lørenskog kommune har omgjort mange parkeringsplasser i sentrum til aktivitetsområder, og har planer om ytterligere restriktiv parkeringspolitikk blant annet gjennom å revidere parkeringsnormen, jf. tiltak 30 *Parkering* i Plan for grønn mobilitet.
- Rådmannen er enig i Ruters kommentar om at framkommelighet til kollektivknutepunktene er viktig for at ikke bussene skal bli forsinket og kommunen arbeider derfor for å bedre forbindelsene mellom knutepunktene, jf. tiltak 7 *Grønne forbindelser* i Plan for grønn mobilitet.
- Rådmannen er kjent med Ruters ønske om å etablere et nytt bussanlegg, men har vanskelig for å se at det er arealer som egner seg i Lørenskog kommune.

Oslo kommune

Oslo kommune vurderer det som positivt at Lørenskogs kommuneplan henviser til FNs bærekraftsprofil, noe som er i godt samsvar med Oslos grønne profil.

- Oslo viste til Lørenskogs arealstrategi, og er opptatt av at videre planlegging i de fem utviklingsområdene bør det bygges nærmest lokalsentrene/knutepunktene først, slik at en økende andel av reisene foretas med gange, sykkel og kollektivtransport. Områdene mot kommunegrensen må ses i et regionalt perspektiv når det gjelder by- og næringsutvikling. Som del av Oslos arbeid med å revidere arealdelen, vil ny arealbruk vurderes for området Visperud/Karihaugen. En felles framdrift for dette området vil kunne sikre en helhetlig utvikling av området på tvers av kommunegrensen. Oslo kommune forutsetter at denne utviklingen ikke vil berøre Marka og eksisterende naturressurser i området.
- Også en satsing på grønn mobilitet på tvers av kommunegrenser, vil være av stor betydning, spesielt med tanke på de mange jobbreisene mellom Oslo og Lørenskog.

Oslo ønsker et tett samarbeid om kollektivløsning (T-bane og/eller superbuss), og forutsatt utbygging av T-bane må grønnstruktur ivaretas. I tillegg ønskes en samarbeidsprosess om Ellingsrudelva når det gjelder flomhensyn og turvei. Oslo planlegger sykkelvei på Karihaugen, og en sykkelveitbygging i Lørenskog kan bli en naturlig forlengelse av denne. Oslo kommune ønsker å videreutvikle samarbeidet om vannforsyning og avløpshåndtering, spesielt med tanke på at Elvåga-vassdraget delvis ligger i Lørenskog og er drikkevannskilde til Oslo. I tillegg er det et ønske at Nedre Romerike vannverk kan levere drikkevann over kommunegrensa ved Karihaugen i beredskapssammenhenger.

- Lørenskog kommune blir oppfordret til å se på hvordan Lørenskog kan bli en klimarobust kommune og en kommune uten utslipp av klimagasser. Fokus på å tilrettelegge for kollektiv, sykkel og gange og begrense biltrafikken, samt stille klimakrav til utbyggere, nevnes spesielt. Lørenskog oppfordres til å inkludere klimakonsekvensene av arealbruksendringer i arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Rådmannens vurdering

- Oslo kommunes innspill om planlegging av felles utviklingsområder ved kommunegrensa er helt i tråd med Lørenskog kommunes planer. Rådmannen er enig i at en felles framdrift for Visperud/Karihaugen-området vil bidra til å sikre en helhetlig utvikling av området på tvers av kommunegrensen.
- Kommunene deler de samme tankene om fokus på grønn mobilitet inn mot knutepunktene, at områdene må ses på i et regionalt perspektiv, at utviklingen ikke skal berøre Marka og eksisterende naturressurser og at det samarbeides om Ellingsrudelva når det gjelder flomhensyn og turvei.
- Lørenskog kommune har som mål å bli en klimanøytralt drevet kommune. Rådmannen er enig i at klimakonsekvensene av arealbruksendringer kan vurderes i sammenheng med revidering av kommuneplanens arealdel.

Viken fylkeskommune

Lørenskogs høringsutkast til kommuneplanens samfunnsdel ble behandlet av Viken fylkesråd 17. september 2020.

- Fylkesrådet mener Lørenskog kommune har utarbeidet en ryddig samfunnsdel, som danner en god oversikt over kommunens satsningsområder for fremtidig planarbeid. Fylkesrådet ber kommunen konkretisere mål for utviklingen i kommunen slik at samfunnsdelen blir et godt strategisk verktøy for videre utvikling og planarbeid.
- Viken fylkesråd vil berømme kommunen for sitt medvirkningsarbeid, og oppfordrer de til å jobbe videre med å inkludere sin flerkulturelle befolkning i planarbeid og tjenestedesigntutforming. Fylkesrådet støtter kommunens arbeid med å være attraktiv for næringsutvikling. Tett samarbeid med næringslivet og andre kommuner i regionen er nødvendig for å stimulere til omstilling og nyskapingstiltak. At kommunen arbeider aktivt med å dra veksler på forsknings- og kompetansemiljøer, næringsliv og organisasjoner er gode grep kommunen gjør.
- Fylkesrådet anbefaler at kommunen ruller kommuneplanens arealdel etter vedtak av samfunnsdelen. Dette vil sikre at kommunens føringer i arealdelen er i tråd med nasjonale føringer og regionale planer og forventninger til planlegging og arealbruk.
- For å tydeliggjøre forankringen til FNs bærekraftsmål mener Viken fylkesråd at Lørenskog kommune bør ha mål om å ivareta biologisk mangfold slik at arter og naturtyper beholder gode levekår.

- Tilgangen på gode lokale friluftslivsområder blir viktig for innbyggerne når byer og tettsteder skal vokse og fortettes. Fylkesrådet mener kartlegging og verdsetting av friluftsområder vil være et viktig kunnskapsgrunnlag for å ivareta disse i videre kommunal planlegging, og støtter kommunens pågående arbeid med dette.
- Fylkesrådet oppfordrer kommunen til å bruke Regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus (2019) aktivt i planarbeid og tettstedsutforming.

Rådmannens vurdering

- Viken fylkeskommune anbefaler at kommunen konkretiserer mål for utviklingen i samfunnsdelen. Rådmannen mener visjonen gir tydelig retning for utvikling av Lørenskog-samfunnet. Hvordan satsingsområdene skal følges opp avklares gjennom arbeidet med tiltak og prioriteringer i økonomiplanen, og gjennom temaplaner og strategier.
- Lørenskog kommune vil fortsette med aktivt medvirkningsarbeid, og jobber stadig for å få med ulike grupper av befolkningen, inkludert den flerkulturelle befolkningen.
- Rådmannen tar til etterretning at fylkesrådet anbefaler at kommunen rullerer kommuneplanens arealdel. Kommunestyret vil ta stilling til dette etter vedtak av samfunnsdelen.
- For å tydeliggjøre ivaretagelsen av biologisk mangfold, anbefaler rådmannen at tekst om at kommunen skal ha en målrettet innsats for bevaring av naturmangfoldet inkluderes under visjonens tema «grønn» der bærekraftig utvikling står omtalt.
- Rådmannen kan bekrefte at kartlegging og verdsetting av friluftsområder pågår i Lørenskog kommune.
- Rådmannen er kjent med Regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus (2029), og er enig i at den er et viktig verktøy i planarbeid. Lørenskogs gjeldende kulturminneplan fra 2006, *Lørenskogs kulturarv – Kommunedelplan for bevaring og forvaltning av kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap i Lørenskog kommune*, er under revidering og skal erstattes med ny kulturminneplan rundt nyttår.

Vedlegg

- Høringsinnspill fra innbyggere
- Høringsinnspill fra lag og foreninger
- Høringsinnspill fra gjestebud
- Høringsinnspill fra eksterne instanser
- Invitasjon debattmøte

Lenker

- Film - [Gjestebud](#)
- Film – [Gi høringsinnspill](#)
- Film – [Introduksjonsfilm ungdomsmedvirkning](#)
- [Opptak debattmøte](#)
- www.planenvaar.no